

החלטת ועדת האתיקה
בעניין קובלנתו של מר רחמים אליהו נגד חבר הכנסת שי חרמש
מיום ט"ז בכסלו התשע"א - 23 בנובמבר 2010

הקובלנה

1. מר רחמים אליהו, מזכיר אגודת פרזון, הגיש לוועדת האתיקה קובלנה נגד חבר הכנסת שי חרמש, בה טען כי חבר הכנסת השתתף בדיון ובהצבעה בוועדת הכלכלה על הצעת חוק תכנון משק החלב, למרות שאינו חבר קבוע בוועדה, וזאת בשעה שיש לו עניין אישי בנושא, בהיותו חבר קיבוץ שיש בו רפת גדולה לחלב.

התגובה לקובלנה

2. ביום 27.10.2010 מסר חבר הכנסת שי חרמש את תגובתו לקובלנה, ובה ביקש לדחות את הקובלנה על הסף. לדבריו, בהיותו יו"ר הלובי החקלאי בכנסת, מצופה ממנו ליטול חלק בדיונים הנוגעים לנושאים חקלאיים, וביניהם "חוק החלב". לדבריו, תרם תרומה מקצועית בכל הדיונים הנוגעים להצעת החוק, ולכן "דרישתו של מר אליהו למנוע ממני את הזכות ליטול חלק בדיון אשר בקיאותי בו מוכחת, שומטת את הקרקע מכל אפשרות לתרום ידע מקצועי לדיוני הכנסת."

החלטת ועדת האתיקה

3. ועדת האתיקה בחנה את הקובלנה ואת התגובה, וגם עיינה בפרוטוקול ועדת הכלכלה מיום 3.8.2010 בנושא הצעת חוק תכנון משק החלב, התשס"ח-2008. מהפרוטוקול עולה כי כבר במהלך הדיון טען הקובל כנגד חבר הכנסת חרמש "אתה בניגוד עניינים כאן כי אתה קיבוצניק. יש לך גם רפת."

על דברים אלה אמרה היועצת המשפטית של הוועדה, עו"ד אתי בנדלר, כך: "כיוון שנזרקה כאן איזושהי הערה שיכול להיות שלחבר כנסת שיושב כאן ניגוד עניינים - כל חבר כנסת שמוצא זאת לנכון או כל אחד מהציבור שחושב שלחבר כנסת יש ניגוד עניינים, רשאי לפנות לוועדת האתיקה ולקבל את חוות דעתה. אני מציעה לא לזרוק סתם אמירות, להטיל דופי בחבר כנסת, שמא הדברים יפורשו בצורה לא ראויה."

בעקבות דברים אלה הוגשה הקובלנה לוועדת האתיקה.

4. כללי האתיקה לחברי הכנסת קובעים את ההוראות הבאות בנוגע לעניין אישי של חברי הכנסת:

5. "ענין אישי (א) לא יהיה לחבר הכנסת במילוי תפקידו ענין אישי, ולא יהיה ניגוד עניינים בין מילוי תפקידו כחבר הכנסת לבין ענינו האישי.

(ב) חבר הכנסת לא ייזום דבר שיש לו בו ענין אישי ולא יהיה שותף ליוזמה כזו.

6. גילוי היה לחבר הכנסת ענין אישי בדיון או בהצבעה, בכנסת או בוועדותיה, יודיע על כך, מיד, לוועדת האתיקה וכן ליושב ראש הכנסת או ליושב ראש הוועדה, לפי הענין; חבר הכנסת כאמור לא ייזום, בין במישרין ובין בעקיפין, הצעה כלשהי באותו נושא, ולא ישתתף בדיון בו, אלא לאחר שהודיע, בכנסת או בוועדה, לפי הענין, במעמד הדיון, על ענינו האישי; היה הדיון בוועדה - לא ישתתף חבר הכנסת בהצבעה על אותו נושא."

כללי האתיקה מגדירים "עניין אישי", כך :

"הנאה חומרית, ישירה או עקיפה, של חבר הכנסת, של קרובו, של לקוחו, או של חבר בני אדם, מואגד ושאינו מואגד, העוסק בפעילות המכוונת להשגת רווחים שחבר הכנסת חבר בהנהלתו או נושא משרה בו, למעט עניין הנוגע לענף משקי שחבר הכנסת משתייך אליו".

5. בהחלטת ועדת האתיקה מס' 27/18 מיום 1.6.2010, שעסקה בנושא דומה, נקבע כי "מטרת הכללים בנושא ניגוד העניינים היא ברורה - למנוע מצב שבו חבר הכנסת מקדם את עניינו האישי או משפיע בהצבעתו על טובתו האישית. עם זאת, כללי האתיקה מאפשרים לחבר הכנסת לקדם נושא ולהשתתף בדיונים לגביו, גם אם יש לו השפעה ישירה עליו או על מקורביו, וזאת כאשר רואים את חבר הכנסת כמייצג ענף משקי שהוא נמנה עליו."

6. לדעת ועדת האתיקה, במקרה זה חל החריג הקבוע בהגדרת "עניין אישי", המוציא מגדר עניין אישי עניין הנוגע לענף משקי שחבר הכנסת משתייך אליו. בהקשר זה, משתייך חבר הכנסת חרמש למגזר בעלי הרפתות העוסקים במשק החלב (בין אם בעצמו ובין אם דרך הקיבוץ שבו הוא חבר), ולכן לא ניתן לומר שהשתתפותו בדיונים בנושא זה מהווה פעילות אסורה לפי כללי האתיקה.

7. חבר הכנסת חרמש הוא יושב ראש השדולה החקלאית בכנסת, ובמסגרת זו וכחלק מפעילותו הציבורית הוא פועל באופן מוצהר לקידום עניינים שונים הקשורים לענפי החקלאות. העובדה כי ענפים אלה קיימים בקיבוץ שבו הוא חבר, לצד קיבוצים ויישובים אחרים, אינה יכולה למנוע ממנו מלהיות מעורב בהם במסגרת פעילותו הפרלמנטרית, ובלבד שפעילותו זו לא באה להשפיע באופן בלעדי על הקיבוץ שבו הוא חבר.
נוכח כל האמור הוחלט לדחות את הקובלנה.

ההחלטה תונח על שולחן הכנסת